Överflöds-förordningen

I Sverige utfärdades flera överflödsförordningar under 1600- och 1700-talet i syfte att begränsa import och hämma nyttjande av lyxkonsumtionsvaror i landet. Siden, kaffe och choklad är exempel på varor som drabbades. Nära kopplat till överflödsförordningar är de skatte- och importbestämmelser som utfärdades parallellt. I och med att överflödsförordningarna reglerade dyrbara varor innehåller förordningarna oftast bestämmelser kring klädedräkten.
Ett angivarsystem utvecklades för att se till att efterlevnaden av förordningarna bibehölls.

Under 1700-talet var motivationen för överflödsförordningarna främst ekonomiska. Mellan 1720 och 1794 utfärdades 58 överflödsförordningar, de mest omfattande 1720, 1731, 1766 och 1794. Allra mest restriktiv var 1766 års överflödsförordning, som helt förbjöd import av kaffe, choklad, arrak, punsch, likörer, luktvatten och vissa vinsorter. Vidare förbjöds nyttjande av tobak för personer under 21 år, silkesspetsar och släp på kvinnodräkter.

Gustav III upphävde alla överflödsförordningar. Efter hans död infördes den mycket impopulära 1794 års överflödsförordning, som förbjöd kaffe. Denna avskaffades 1796, och var den sista överflödsförordning som infördes i Sverige.

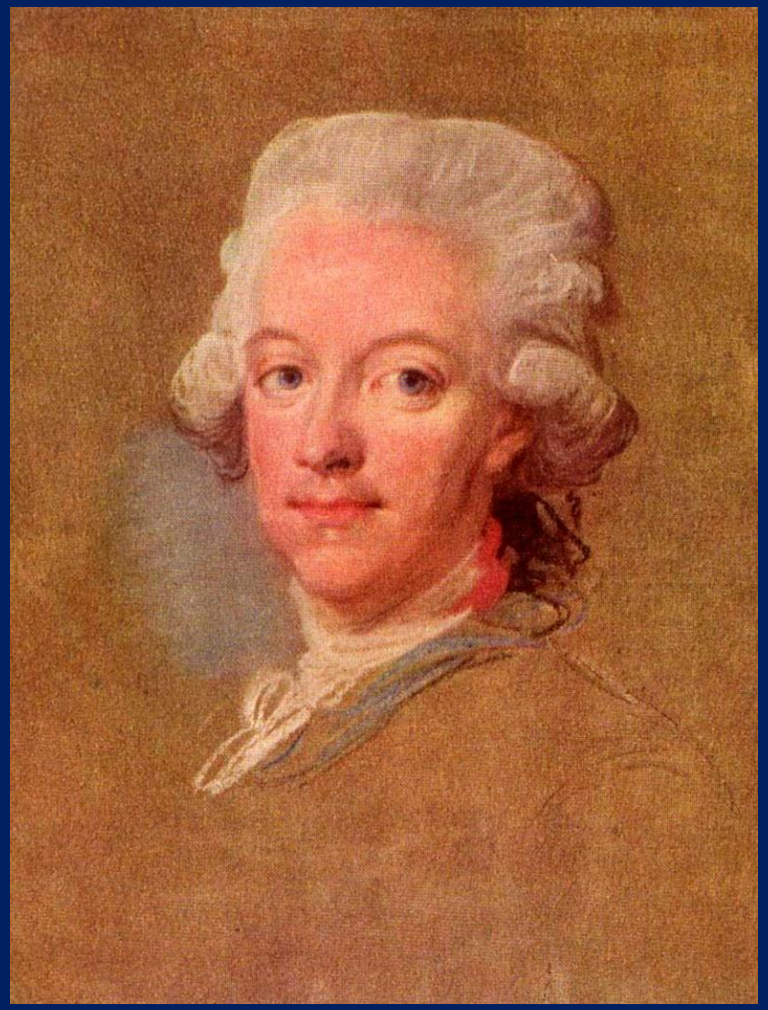

Elegie, eller Sorge-qwäde, öfwer den afdankade plumen. Af Jean de France.

Denna skrift i versform har som tema saknaden efter kaffe och andra "lyxartiklar" som blev förbjudna i 1766 års så kallade överflödsförordning. Staten ville att människor skulle konsumera svenska produkter istället för att slösa pengar på dyrbara importerade "lyxartiklar". Författaren beskriver saknaden efter kaffet och tobaken på de så kallade kaffehusen. Kaffehusen var populära mötesplatser för borgerskapets män på 1700-talet. Dessutom klagar författaren på att han inte kan pryda sin hatt med strutsplymer: "Hvad är nu mer min hatt? Ja, fast han wore än på franska wiset satt, hwad kan wäl nu mitt hufwud smycka, en naken kropp, en slät och swart figur; Ack! Du (=hatten, min anmärkning) som gjorde förr på alla rum min lycka, du liknar nu et plockat fjäder-djur." Kanske kan man ana att författaren Carl Israel Hallman är något kritisk mot sina vänners fåfänga? Hallman var god vän med Bellman. Han var, liksom Bellman, en känd författare av bland annat teaterpjäser. 4 sidor.
Frakturstil. Författare Hallman, Carl Israel (1732-1800)
Stadsmuseet i Stockholm

1767

Pag: 36.

ELEGIE,

Eller

Sorge-Qwäde,

Öfwer

Den Afdankade Plumen.

af

JEAN de FRANCE.

Författaren beskriver saknaden efter kaffet och tobaken på de så kallade kaffehusen. Kaffehusen var populära mötesplatser för borgerskapets män på 1700-talet. Dessutom klagar författaren på att han inte kan pryda sin hatt med strutsplymer: "Hvad är nu mer min hatt? Ja, fast han wore än på franska wiset satt, hwad kan wäl nu mitt hufwud smycka, en naken kropp, en slät och swart figur; Ack! Du (=hatten, min anmärkning) som gjorde förr på alla rum min lycka, du liknar nu et plockat fjäder-djur." Kanske kan man ana att författaren Carl Israel Hallman är något kritisk mot sina vänners fåfänga? Hallman var god vän med Bellman. Han var, liksom Bellman, en känd författare av bland annat teaterpjäser. 4 sidor. Frakturstil.

Överflödsförordningar var lagar som reglerade import, export och bruket av vissa varor och som var vanliga i Europa under den tidigmoderna tiden. Det fungerade ofta som en form av lyxskatt, men reglerade också bruk utifrån vad som ansågs passande för olika kön och samhällsklasser enligt tidens normer, så som förbud för icke adliga personer att bära siden.

Kaffebeslaget, målning av Martin Rudolf Heland (1765-1814) - efter Per Nordquists målning med samma namn, 1799. Lagens hantlangare överraskar ett kaffedrickande sällskap damer, som skyndar sig att försöka dölja sin kaffedrickning. Stockholms stadsmuseum.